

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 15 • год. ХСVII • 17 август 2018 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ЖИВ Е СВЕТЛИЯТ ДУХ НА КОМИТЕТЕ ОТ СЛАВЕЙНО

Национално честване на 115 години от Илинденско-Преображенското въстание в родопското село

Националните чествания на 115 годишнината на Илинденско-Преображенското въстание в родопското село Славеино започнаха на 4 август т.г. (събота) с панихида в памет на загиналите във въстанието, отслужена в храм „Св. пророк Илия“ и продължиха с тържествен концерт, в който участваха състави на народно читалище „Съгласие – 1883“ в селото, гайдарски състав от с. Момчиловци, оркестърът „Родопско настроение“ и други. Организатори на честванията са Община Смолян, Съюзът на тракийските дружества в България, Кметство – с. Славеино, ГПК „Мурджов пожар“, читалище „Съгласие-1883“ и Църковното настоятелство на селото.

Тържественият митинг бе открит от кмета на село Славеино Тодор Горелов, който изтъкна, че името на Славеино в историческата кар-

та на България е изписано с по-големи букви, отколкото имената на много градове и населени места. И след 115 години героите на Илинденско-Преображенското въстание не са забравени и ни събират тук да изразим нашата признателност и почит.

Проф. дин Иван Маразов – член на Тракийския научен институт започна своето слово-есе с думите: „Искам да говоря за паметта. В културата тази категория е особено важна. Нейната противоположност е забравата. Паметта на всеки човек не са само и не са толкова нещата, които сам е преживял...“, „Народ

без памет е лека плячка за управляващите. затова ние свято почитаме паметниците на героите от Славеино – те са връзка между поколенията, те поддържат живи не само тях, но и нас.“; „Нашите Пейо и Колю Шишманови вече са влезли в епоса – за тях се пеят народни песни. това е форма на безсмъртие.“; „Днес ние изпълняваме един ритуал на паметта. Спомняме си великите прадеди не само на Славеино, но и на българщината. Те отдавна почиват в мир, но всяка година ние ги викаме при нас в този празник на спомена, за да им се поклоним с признателност. И

на този ден вярваме, че те са безсмъртни, защото са живи в народната памет.“

Доц. д-р Георги Митринов изтъкна, че традиция с 90 годишна история е да се почита паметта на предците, които активно се включиха в борбите за освобождението на нашия край от османско владичество. „Тук на това знаково за някогашните карлуковци и за днешните славеиноци, наричаемо Поляната, през 1928 г. за първи път се отбелязва годишнина от Илинденско-Преображенското въстание – 25-годишнината. На трибуната присъстват куп гости с безспорно и спорно минало, свързано с участието им в борбите за национално освобождение. Присъства и воеводата Пею Шишманов, който не бил многословен, но поканен да се изкаже, изрича следните няколко изречения, по спомени на съвременници: „Такова беше времето. Трябваше да се работи. направихме каквото можахме“. Кратко, точно и ясно, без дълги тиради, с които да обяснява тогавашната политическа ситуация, да изтъква своята роля в борбата. По-нататък доц. Митринов изтъкна някои малко известни шрихи

от борбата на революционерите дейци и комитите от Карлуково, които показват техния неопенен принос. Ораторът завърши богатото си слово със стихове на Атанас Далчев: „Всички паднали за свободата – (дето и да е, са наши братя) – пак по кръв, но само че пролята.“

Председателят на СТДБ Красимир Преманов подчерта, че честването на Илинденско-Преображенското въстание в Славеино е едно от големите и важни събития в календара на тракийската организация.

Продължава на 2-а стр.

18 и 19 август на Петрова нива – в сърцето на Странджа – НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР:

ЧЕСТВАНЕ НА 115 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ
ЗАПОВЯДАЙТЕ!

Представител на СТДБ на тържествата в Смилево

На 21 юли т.г. в Смилево се проведе тържествено честване на 115-та годишнина от началото на Илинденско-Преображенското въстание. През май 1903 г. в Смилево е проведен конгресът, на който е потвърдено историческото решение за вдигане на въстание, взето на Солунския конгрес на ВМОРО от януари 1903 година.

Българският културен клуб в Скопие е традиционен организатор на честването, което тази година бе бяха поднесени цветя пред паметника на Даме Груев ло обединява. Официален гост на честването бе вицепрезидентът на Република България Илияна Йотова. В

слово си тя подчерта, че балканските народи имат нелека история, но са силни в изпитанията и в твърдостта да ги излекуват. Събитието бе уважено и от Съюза на тракийските дружества в България. Краснодар Бело-зам.-председател на Централното ръководство на СТДБ, бе гост на честването по покана на председателя на Българския културен клуб в Скопие. От името на тракийците бяха поднесени цветя пред паметника на Даме Груев ло обединява. Официален гост на честването бе вицепрезидентът на Република България Илияна Йотова. В

ПРАХЪТ НА БОЖИДАР ДИМИТРОВ БЕ РАЗПРЪСНАТ В СОЗОПОЛСКИЯ ЗАЛИВ

Археологическият музей и улица в града ще носят неговото име

Близки, приятели и съграждани на историка проф. Божидар Димитров участваха в ритуала по разпръскването на праха му в Созополския залив близо до остров „Свети Иван“. Такава бе волята на професора – част от праха му да бъде разпръснат в Македония, а друга в Созополския залив. На церемонията на кораба бяха Панайот Рейзи, кмет на Община Созопол, Гено Пухов – заместник-председател на Върховния комитет на СТДБ и председател на тракийското дружество „Яни Попов“ в Созопол, и др.

Общинският съвет в Созопол реши Археологическият музей и улица в града да носят името на проф. Божидар Димитров. Той посвети живота си на историята и археологията на България и на Созопол, той бе неразривно свързан с града и неговото развитие. Благодарение на неговите усилия бяха привлечени държавни средства за възстановяване на храма „Св. св. Кирил и Методий“, извършени бяха множество археологически разкопки и експонирани археологически обекти. Благодарение на него бяха открити мощите на св. Йоан Кръстител, а други християнски реликви бяха предоставени на Созопол.

Човек на век – Никола Мечев

СТЕФКА КОСТОВА

На 1 август тържествено бе отбелязан 100 годишният юбилей на тракиеца Никола Димитров Мечев в пенсионерския клуб на Пристанище – Бургас. Кметът на Община Бургас Димитър Николов запали свещите на тортата.

Дядо Никола е роден на 1.8.1918 г. в село Голямо Буково, община Средец, но от много години живее в комплекс „Меден рудник“ – Бургас. Като дете помага на баща си при отглеждане на овцете. Годен за военна служба той отбива своя синовен дълг към родината шест години, като граничар на българотурската граница. Взема участие и във Втората световна война. Дядо Никола е работил като пастир и работник в няколко бургаски индустриални предприятия. Създава семейство и със съпругата си отглеждат двама сина – Костадин и Димитър и дъщеря – Калинка, която с много обич от 12 години се грижи за баща си. Сега той се радва на пет внука и шест правнука. Въпреки възрастта си той стъпва уверено, макар и с помощта на два бастуна. Всяка сутрин, независимо дали е лято или зима, след 8.30 часа той е на спирката на тролея в „Меден рудник“, за да отиде до центъра на града в клуба на Пристанище – Бургас. Тук той е сред свои, защото голяма част от приятелите му са също като

Кметът Димитър Николов запали свещите

него членове на тракийска секция „Памет тракийска“ с председател Стоя Янчева. В приятна компания на сладки приказки разнообразява ежедневието си. Дядо Никола има бодър дух, не се оплаква от болести и разказва за младостта си, когато е живял в родното си село. Не пие и не пуши и е любител на пресните плодове. Макар че се движи с помощта на два бастуна, всеки ден е с торбичка сезонни плодове, които е закупил от градския пазар „Краснодар“. Другото нещо, което не пропуска от някол-

ко години, е общата снимка със стотиците си сѝменици и с кмета на града на празника на Бургас – Никулден.

Да уважи рожденика дойде кметът Димитър Николов, който лично бе поканен от юбиляра. Той му пожела здраве и да празнуват отново заедно 105-тата годишнина на дядо Никола. Кметът не пропусна да му поднесе и голяма кошница с отбрани се-

зонни плодове. Сред гостите бяха децата, внуците, правнуците и племениците на юбиляра.

Директорът на пристанището Диян Димов заедно с подаръците впечатли дядо Никола и присъстващите със символичен букет от цветестолетник. Цветя и подаръци рожденикът получи от ген. Желебов – председател на Общинския съвет на запасните офицери и сержанти в Бургас, от председателя на ПК „Трета възраст“ – Бодуров, който му подари японски часовник с 50 години гаранция. Много внимание и обич стоплиха сърцето на юбиляра, който поздрави присъст-

ващите с думите: „Щом сте с мен на рождения ми ден, значи имаме приятелство от век. Пожелавам ви да достигнете моите години и да се радвате на живота“.

Никола Мечев не знае каква е рецептата за дълголетие, но на зам. председателя на Тракийския женски съюз – Стефка Костова, пожела да достигне неговата възраст със спокойствие. И сигурно има истина в тези думи, защото синът на дъщеря му Калинка сподели, че е на 41 години, но никога не е виждал дядо му да се ядосва и да наруши спокойствието си.

За доброто настроение се погрижиха фолклорните групи към пенсионерските клубове на Пристанище Бургас и „Трета възраст“, където дядо Никола е членувал 15 години. Народната певица Златка Ставрева поздрави виновника за това специално тържество с две хороводни песни, а 100-годишният младеж води хорото в двора на пристанището.

Дядо Никола с кмета на Бургас – Димитър Николов, и своите роднини – синове, дъщеря, внуци, правнуци и племеници

ЖИВ Е СВЕТЛИЯТ ДУХ...

Продължение от 1-а стр.

Никой няма право да си присвоява историята на България. Илинденско-Преображенското въстание е българско въстание с водачи българи и българи войводи и въстаници. Ето защо подчертавам българския характер на въстанието в географска област Македония и в географска област Тракия. Нашите предци са се борили сами без чужда помощ да възстановят целостта и единството на България. И ние няма да

Младата художничка Дани Бъгова

Сутринта в салона на читалището бе открита изложба на младата художничка Дани Бъгова – ученичка, като част от програмата на празника. Сред участниците в тържествата беше и голяма група на тракийското дружество от Стара Загора.

Вечерта се състоя тържествена проверка -заря, която бе командвана от командира на 3 алпийска рота

капитан Белев и приета от зам. командира на щаба на 101 алпийски полк майор Иванов. 101 алпийски полк е наследник на знаменития 21 средногорски полк. Положени бяха венци на паметника в селото от името на СТДБ, и тракийското дружество „Одиринска епопея“ в Стара Загора, от тракийското дружество в Смолян. Венец поднесе и внучката на войводата Пейо Шишманов.

На другия ден, неделя, бяха поднесени венци и на гробовете на Пейо и Кольо Шишманови и на паметника на преobraженци в местността „Хайдушки поляни“.

капитан Белев и приета от зам. командира на щаба на 101 алпийски полк майор Иванов. 101 алпийски полк е наследник на знаменития 21 средногорски полк. Положени бяха венци на паметника в селото от името на СТДБ, и тракийското дружество „Одиринска епопея“ в Стара Загора, от тракийското дружество в Смолян. Венец поднесе и внучката на войводата Пейо Шишманов.

На другия ден, неделя, бяха поднесени венци и на гробовете на Пейо и Кольо Шишманови и на паметника на преobraженци в местността „Хайдушки поляни“.

АРХЕОЛОЗИ ОТКРИХА УНИКАЛЕН ПЕЧАТ КРАЙ ЛЮТИЦА

Той е с изображение на императрицата Ирина (Йоланда) Монфератска Комнина Дукена Палеологина, което доказва, че крепостта е била важен средновековен български град

Оловен печат, какъвто досега не е откриван в България, откриха археолози по време на разкопките на средновековната крепост Лютица, край Ивайловград. През 2018 г. на крепостта Лютица работят две експедиции – на Националния исторически музей (НИМ) и на Националния археологически институт с музей при БАН, която се финансира от Министерството на културата, съобщиха от историческия музей.

Първите проучвания, които се ръководят от Филип Петрунов (археолог в средновековна секция на НАИМ-БАН) и Виолина Кирякова (уредник в отдел „Археология“ на НИМ), започнаха през юли. Именно археологът В. Кирякова попадна на ценния печат. Той е с изображение на императрицата Ирина (Йоланда) Монфератска Комнина Дукена Палеологина, втората съпруга на Андроник II Палеолог. От едната страна е изобразена Ирина, а от двете й страни са изписани име-

ната й. От другата страна има изображение на Богородица с младенец.

Според проф. Константин Дочев (ръководител на търновския филиал на средновековна секция на НАИМ-БАН и нумизмат) това е първия такъв печат открит в България, а другите известни към момента са два и се съхраняват в Британския национален музей. Находката е изключително ценна и показва, че Лютица е важен български град, с управителите на който са водели кореспонденция владетелите на най-големите средновековни държави.

Според доц. Владимир Пенчев (нумизмат на НИМ), императрицата е управлявала в периода 1284–1317 г. Ирина е родена с името Йоланда през 1274 в княжество Монферат, днешна Италия. Тя е дъщеря на Вилхелм VII (1240–1292), маркиз дьо Монферат, и на втората му съпруга Беатрис Кастилска (1254–1286). Ирина е внучка по майчина линия на Виоланта Арагонска и крал Алфонсо X от Кастилия. През 1284 г. Йоланда е омъжена за овдовелия византийски император Андроник II и приема православното име Ирина, значещо мир.

Публикуваме наградени творби от ученическия конкурс

„Завръщане към корените“ („Родовата памет е жива“) и конкурса „Родословно дърво“

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ или Родовата памет е жива

КАЛИНА ГЕОРГИЕВА, СОФИЯ

Родът ни не е много голям, но благодарение на разказите от мама, тате и моите баби мога да отида чак до Освобождението на България от Османска власт.

Благодарение на мама имам информация за нашия род, защото тя направи родословно дърво на фамилията ни.

Мама ми обясни какво означава „Родословно дърво“. Това е таблица на семейство, която съдържа имена на нашите предци.

В миналото са давали на художници да рисуват родословните дървета.

Има много големи фамилии, но те в повечето случаи са на крале и известни и богати хора. Сега в днешно време родословното дърво се прави като обикновена таблица, която я украсяват със снимки или картинки.

В миналото в Западна Европа родословното дърво е било задължително. Но в България такава традиция нямаме. Благодарение на нашите баби, които са записвали разни интерес-

ни факти и събития, както и снимки ние можем да научим повече за нашия род.

По майчина линия родът

■ Семейна снимка на рода по бащина линия

ни е от София, а по бащина от Хасково и Мъглиж. Начинът на живот на предците ми е

■ Семейна снимка на рода по майчина линия

бил градски. В града животът е бил по-различен отколкото в селата. В селата е имало

много повече полска работа, отглеждали са животни, обработвали са земята, докато в градовете работата не била толкова тежка. В градовете са работели като строители, занаятчии, управници. В селата е имало само средни училища, а градът предлагал повече възможности. Повечето от родани са учили, завършили и работили и работят в София и Хасково.

По бащина линия пра-пра-дядо Теньо е работел като бчвар в Мъглиж. Имал е работилница, а пра-дядо е бил стрелочник и е обикалял страната. Пра-баба Мария (бабата на тате) е работела като шивачка в Мъглиж и почина на 92 години.

Моите баба и дядо по бащина линия са завършили университета в София и са работели в Хасково. Дядо почина, а баба все още живее в Хасково и е пенсионерка.

Интересното от историята на рода ни по майчина линия е, че нейните предци са дошли от Македо-

ния и Солун в София в началото на 20 век.

Моите пра-пра-дядовци са участвали в борбите на поробените българи в Солун за освобождение на Македония и Одринска Тракия от Османската власт. Един от тях е взел активно участие в трагично завършили за българите атентат в Солун срещу Османското владичество от 1903г. Пра-пра-дядо е бил най-малкият от 15-те деца в семейството. Имали са дюкян в центъра на града. Когато са планирали взривяването на османската банка, от магазина са прокопали тунел под улицата, до банката. Копатели са през деня, като са изнасяли пръстта в големи дървени сандъци, и за да не

ги заподозрат, върху пръстта слагали плат и допълвали със захар, ориз, брашно или кафе. Един от пра-пра-дядовците ми е бил железар и изработил бомбата, с която са взривили банката. След залавянето на организаторите единият брат на пра-пра-дядо е бил убит, другият е бил хванат и заедно с много българи е бил отведен в османски затвор, но по-късно е бил освободен и е дошъл в София. Моят пра-пра-дядо също е бил разпитван от османската полиция да издаде своите другари, но нищо не е казал, въпреки побоя в полицията. Той също е избягал в България. Техните три сестри също са имали издадени смъртни присъди от турците, въпреки, че са били малки

деца. Мама ми разказа за баба Лена, която тогава е била на 5 години и след случката майка й успяла да вземе всички деца и да избяга във вече освободена България.

За тази история има написана книга от един от основните участници в атентата, в която пише и за моят пра-пра дядо.

Много е полезно и важно да се знае за историята на нашия род. Така се запазва жива нашата родова памет.

Ние сме българи. До когато сме били под властта на султана не сме се предали. Благодарение на това, че знаем кои сме, познаваме нашата история и традициите ни сме се съхранили като народ.

Нека така да бъде и занаят пред!

АНТОЛИЙ АПОСТОЛОВ, 8 клас, Айтос

Берлинският конгрес кражбата на века

Изливайки омразата си към Русия, европейските държави забиха нож в гърба на новоосвободеното българско население

ИВАН ВЪЛОВ

Генерал-адютант Едуард Тотлебен пристигна в Сан Стефано на 15 април 1878 г., за да смени досегашния главнокомандващ Николай Николаевич. Първата му грижа беше да се представи на Великия княз и затова се отправи към квартирата му. Тя се помещаваше в голямата хубава къща на Дадан бей. Полковник Скалон, предупреден за идването на генерала, го посрещна и го отведе в спалнята на Великия княз.

– Как така, Ваше височество, сте си позволили да не изпълните заповедите на Негово величество? – запита генерал Тотлебен.

В отговор прозвуча:

– Едуард Иванович, вие се забравяте! Не на вас ще давам обяснение! Или забравяте с кого говорите? Достатъчно...

Генерал Тотлебен излезе от стаята. Лицето му беше зачервено.

Тази смяна на Великия княз и извикването му в Петербург не беше съвсем изненадваща. Императорът не можеше да му прости, че не беше изпълнил заповедта му от 18 март, която беше пряко свързана с предишната шифрована телеграма от 29 януари. В нея императорът сочеше при какви обстоятелства армията трябва да стигне до Цариград, като се окупира височините около него. А на 18 март нареждаше да се окупира Цариград, тъй като конфликтът с Англия е почти неизбежен. Но това трябваше да стане по своеобразен начин: като убеди султана да му отстъпи доброволно укрепленията на Босфора. Целта е руската войска да вземе стратегическо предимство пред евентуалното дебаркиране на английската флота в Дарданелите...

В телеграмата си от следващия ден императорът потвърждаваше значимостта на заповедта си от 18 март с думите: „Вчерашната ми шифрована телеграма трябва да ти служи за ръководство. Съобщи ми, когато всичко бъде готово за действие. Не трябва

да губим време, за да изпреварим десанта на английските войски!“ Вместо да пристъпи към изпълнение на заповедта, Великият княз бе отговорил: „Получих шифрованата ти телеграма. Всичко ще взема под внимание и ще действвам според обстоятелствата.“ А англичаните действаха, за да постигнат стратегическо превъзходство. Ето защо това, което беше пропуснато през януари и февруари, беше практически невъзможно да се осъществи през март. Оказваше се, че максимата на Наполеон „По време на война и секундата е скъпа; пропуснатият миг често пъти струва

таха. Нещо повече, деловото му започване след стилизираните обеда и вечери, давани от домакините – императорската фамилия на Вилхелм и райхсканцлера княз Ото Бисмарк – бе ознаменувано с истински атракционен случай от голямата дипломатическа акробатика...

След като получи домакинство на конгреса, Бисмарк реши да го ръководи твърдо, или както сам казваше – с барабан, тоест по военному.

На тази сцена всеки искаше да изяви таланта си, да респектира противниците си. На 73 години лорд Биконсфилд имаше зад гърба си натрупана

толкова слава, колкото и ненавист от страна на Гладстон и привържениците му, но той тръгна с увереност към Берлин. С него бяха лорд Солсбъри, министърът на външните работи, и английският посланик в Берлин Ото Ръсел. Те носеха не една, а няколко кошници с предварително уговорени съглашения.

Очакванията, че в руската делегация първата цигулка ще свири граф Игнатиев, не се оправдаха. Обществеността в Русия се изненада, когато узнае за преговорите, за да не разваля настроението на лорд Биконсфилд, на граф Андраши и на Бисмарк. По внушение на Бисмарк и на Биконсфилд внезапно бе включен в състава граф Шувалов, начело бе княз Горчаков. Със собствената му емоционалност, разпервайки театрално ръце, Бисмарк бе възкликнал пред руския посланик Павел Убри, определен като трети делегат:

– Сега всичко се измени. Ние с вас ще си останем приятели на конгреса, но аз няма да позволя на Горчаков да ми се качва отново на раменете и да ме използва като пиедестал!

Когато казаха на руския император за реакцията на Бисмарк, той си спомни, че миналата година пред Игнатиев германският канцлер бе отправил закана да разчисти старите си сметки с Горчаков.

„Бедната Русия – помисли си той – и за нашите лични прегрешения ли трябва пак да плаща!“ Може би далеч по-добре би било, ако християнското милосърдие и чувството за деликатност пред висшестоящите не бяха повлияли при съставянето на делегацията и в нея по право заемаше своето място Николай Игнатиев. Европа прашаше в Берлин най-отявлени врагове на Русия, за да я унижат, а нейното правителство лишаваше създателя на Санстефанския мирен договор от правото да брани постигнатото с толкова жертви.

Австрийската делегация се водеше от граф Андраши, министър-председател, и двамата посланици: в Рим – Кароли, и в Берлин – Хаймерле.

Начело на френската група беше министърът на външните работи Вадингтон, полуфранцузин – полуангличанин.

Германската страна представляваха канцлерът Бисмарк, държавният секретар Бюлов и германският посланик в Париж Хенло.

От Италия бяха само министърът на външните работи Корти и посланикът в Берлин Лоней.

От страна на Турция бяха изпратени Карагеодори паша, познатият потурчен германец и дезертьор от пруската армия генерал Мехмед Али и Садулах бей, посланик в Берлин.

Не без съвета на Англия, в Германия бяха пристигнали пратеници от различни балкански държави, които разчитаха на лични контакти с европейските си съдници при решаването на техните проблеми.

Както винаги начело на „Армията на гласността“ стояха представителите на

английските „Таймс“, „Дейли Нюз“, „Пал Малчуст“, „Стандарт“, френските „Фигаро“, „Льо Тан“, „Журнал де Деба“... Център на тяхното внимание бяха преди всичко делегациите на Русия, Англия и Австро-Унгария.

Руската делегация беше една от най-многочислените. Освен тримата официални делегати имаше и около десетина души консултанти.

Конгресът бе открит на 1 юни точно в 2 часа следобед. В кратката си въстъпителна реч Бисмарк изрази надеждата, че очакваното от цяла Европа важно събитие ще премине делово и ще задоволи с резултатите си всички заинтересувани държави. В своя дневник същата вечер генерал Анучин пише:

„Независимо от това, че в живота си съм виждал много нещо и лесно не бих могъл да се удивя, Бисмарк ми направи необичайно впечатление. Каква силна личност! По всяка вероятност нашият Петър Велики е бил така изключителен, както сега е той?! Когато се приближавах към него, аз неволно почувствувах у себе си някаква смиреност.“

Първ поиска думата лорд Биконсфилд. Речта му бе изцяло против Русия и тъкмуваше опасността, която представлява в момента руската армия не само за Турция, но и за мира в Европа.

– Може ли конгресът спокойно да заседава при подобна опасност? – питаше Биконсфилд.

– Този въпрос не е поставен за разглеждане в дневния ред! – възрази Бисмарк и обръщайки се към руската делегация, попита:

– Ще отговорите ли на първия английски делегат? Княз Горчаков поясни:

– Упълномощен съм от името на моя августейши господар да заявя, че като се ръководи единствено от желанието да защитава християните и да прави всичко за тяхното добро, той е готов на всички отстъпки, които се предлагат в тяхна полза. – След което махна с ръка на Шувалов: – Хайде, почвай!

Граф Шувалов пък увери, че не съществува опасност за конфликт от страна на руската армия и тъкмо нейното присъствие там е гаранция за мира.

На следващия ден граф Шувалов помоли при него в хотела да дойдат военните специалисти Анучин, Бобриков и Боголюбов, а също Нелидов, Убри и Жомини. Когато се събраха, графът им каза:

– Моля, господа, да ми помогнете с вашите знания. Да ми кажете всичко, което сметнете, че ще бъде нужно да знам във връзка с конгреса.

Това смути присъстващите. Веднага възникна въпросът защо вместо него тук не беше изпратен Игнатиев, човекът, познаващ до съвършенство разглежданите проблеми?

Първата среща при Шувалов беше посветена на въпроса за границите на България. Да се мечтае за договореностите в Сан Стефано, беше вече немислимо. Това пролича не само от песимистичния тон, но и от силното неудобство, което изпитваше графът, когато каза:

– Господа, вам вече е известно, че вчера в английския вестник „Глоуб“ изненадващо се появи текстът на нашето тайно споразумение.

Тази публикация бе една от силно впечатляващите обществено-дипломатически атракции, прозвуча като първата силна плесница за Русия. Защото от обнародвания текст се виждаше, че южната граница на България е отдръпната далече навътре, северно

■ Бенджамин Дизраели (вляво) и Ото фон Бисмарк – последствията за България от Берлинския договор

■ Берлинският конгрес от 1878 г. – худ. Антон фон Вернер

от 1878 г. —

от Егейско море. Направени бяха още много компромиси, които се отклоняваха не само от Санстефанския договор, но и от Цариградската конференция.

След време щеше да стане ясно, че текстът на тайното руско-английско споразумение е предаден на редакцията по внушението на Бисмарк. Целта му е била чрез бърза и ефективна контрамярка да нанесе удар върху едно евентуално по-нататъшно сближаване между Русия и Англия. Опитът се оказа успешен.

Както и трябваше да се очаква, най-големи бяха затрудненията при решаването на българския въпрос. Цяла седмица продължи жестоката борба между английските и руските делегати. Англичаните защитаваха Турция, като искаха да запазят положението ѝ на европейска държава, а руснаците бяха за създаването на автономно българско княжество, като се съгласиха да се раздели България на две (по искане на английските делегати).

Но бяха против условието да остане напълно автономно само княжеството на север от Балкана, а другите части да бъдат под пряката военна и политическа власт на султана.

Нито една от европейските държави не подкрепи Русия. И най-малката намеса на Бисмарк в полза на тази клауза би била достатъчна, за да се решат споровете положително, но той нарочно усложняваше взаимоотношенията. Неговата тактика беше да остави Русия безпомощна между Австро-Унгария и Англия, като в същото време играеше ролята на неин приятел.

Остри спорове предизвика и въпросът за границата между Княжество България и Източна Румелия. Англичаните настояваха границата да върви точно по билото на Стара планина, при което и София, и Варна трябваше да останат

извън княжеството. Турците, подстрекавани от Англия и Австро-Унгария, също настояваха тези територии на всяка цена да не влизат в България. Русия категорично отказа да приеме такова решение. Малката намеса на Бисмарк доведе до компромис: за сметка на

Софийския санджак и Варна бяха жертвувани Македония и Тракия.

Въпреки огромната си заетост Биконсфилд почти всяка вечер пишеше писма до кралица Виктория и до близката си приятелка лейди Честърфилд. Той най-подробно ги уведомяваше за заседанията, какво се е решавало, като не пропускаше да спомене и за своето лично участие. Във връзка с частното заседание между делегациите на Англия, Австрия и Русия той пишеше, че то продължило 4 часа:

„Мога да кажа най-тежките 4 часа, които си спомням в живота. Нашето споразумение с Австрия предизвика голямо униние между русите. Аз обявих нашите предложения за тъй наречените граници на България ултимативно. Отчаяние в руския лагер. В 5 и 1/2 часа бях поканен у княз Горчаков и имах с него разговор с невероятен характер.“

Голям актьор на политическата сцена, лорд Биконсфилд изигра сполучливо няколко

етюда, шантажирайки едновременно и Бисмарк, и руската делегация. Така например във връзка със създаването се усложнение около разделителната граница между България и Източна Румелия, което наложи заминаването на полковник Боголюбов за мнение в

Русия, на вечерята, която италианската делегация даваше на 19 юни за участниците в конгреса, Биконсфилд сподели с граф Корти, че ако Русия не приеме английските и австрийските предложения, е решил да разтури конгреса. Той знаеше, че Корти е приятел с Бисмарк и ще сподели това не само с него, а и с останалите делегати. Така и стана.

Втория път пак заплаши, че вече е поръчал да му подготвят влака и не желае повече да си губи времето в празно разтакаване на руснаците. А това означаваше, че може да

избухне война. На този шантаж повярва дори и Бисмарк, защото отиде при Шувалов и му предаде намерението на английския премиер.

На другия ден Биконсфилд щеше да напише следното писмо до кралицата:

„Русия се предава и приема английския план за европейската граница на Турската империя, приема и военната, и политическа власт на султана. Бисмарк каза: „Всичко се дължи на вашата енергия и твърдост.“

Във връзка с този напълно съкрушаващ удар върху цялата досегашна руска политика княз Горчаков заявява пред Биконсфилд:

– Ние жертвахме 100 хиляди от най-добрите си войници и 100 милиона английски лири за една илюзия!

Бисмарк, който съзнателно или подведен от актьорското изкуство на Биконсфилд му помогна да раздели България,

оцени високо тази победа на Англия:

– Вие – каза той на лорд Биконсфилд – подарихте на султана най-богатата област на света: 4000 квадратни мили с най-добра почва!

Русия, спечелила така блестящо победата си срещу Турция, тук, на Берлинския конгрес, се оказа до такава степен безпомощна да се съпротивлява, че делегатите ѝ отиваха със страх на всяко заседание. Биконсфилд с нескрито подигравателен тон написа в писмото си до барон Ротшилд:

„Княз Горчаков ме моли да не заменяме името на Южна България с Източна Румелия, щото щяло да бъде най-голямото унижение за Русия, но победителят иска да бъде победител докрай.“

Русия, за да получи Южна Бесарабия, даде на Румъния Добруджа, която тя в първия момент отказваше да вземе, защото по право принадлежеше на България. По този повод Биконсфилд на 5 юли написа до кралицата:

„Румъните извадиха добър късмет поради тяхната настойчивост. Това решение също е в полза на Турция и Англия, защото бреговата линия, която щеше да бъде на България, сега принадлежи на една антиславянска раса.“

Докато траеше конгресът, освен нагласената история

с вестник „Глоуб“ станаха и други инциденти, които се приеха като любопитни атракционни номера на едномесечната голяма разпродажба. Такъв беше и случаят, когато в един от най-острите спорове между руснаците и англичаните по въпроса за Батуми и за другите арменски градове секретната карта на руския военен щаб пренощува у англичаните.

Преди да отиде на среща с лорд Биконсфилд, княз Горчаков поиска да му дадат картата на руския генерален щаб, на която бяха нанесени минималните и максималните отстъпки, които руската делегация би могла да направи. По невнимание или поради старческата си разсеяност Горчаков бе разменил секретната карта с тази, която беше у англичаните. Чак на другата сутрин, когато Шувалов прояви интерес по въпроса за преговорите, се разкри случилото се. Горчаков обвини Биконсфилд, че умишлено му бе сменил картата. За да прекъсне спора, Бисмарк прекрати заседанието и възложи на италианския делегат Монтегю Корти да стане арбитър при разрешаването на спора. Тогава назначената комисия предложи една средна линия, която удовлетворяваше и двете делегации. Комичен случай...

На следващия ден английските делегати оповестиха спогодбата си с Турция, която им предоставяше остров Кипър. Това известие се прие в Англия с бурен възторг. Консерваторите говореха с уважение за своя любимец Дизраели, както интимно наричаха Дизраели.

По същото време лорд Биконсфилд написа на лейди Честърфилд знаменателно писмо:

„Ние тук спечелихме (или казано съвсем точно - откраднахме) една велика победа, която трудно могат да оценят в Англия!“

А дъщерята на английската кралица, омъжена за германския престолонаследник, написа на майка си:

„С нетърпение чакам от вас писмо след подписването на англо-турската конвенция и окупацията на остров Кипър. Аз мисля, че това е едно велико събитие и то ще донесе радост за всички приятели на Англия! Лорд Биконсфилд

наистина спечели лаврови венци...“

Осъществи ли споменатата закана по отношение на княз Горчаков канцлерът Бисмарк? Ако се съди по писмото на барон Жомини до заместник-министъра на външните работи Гирс от 30 юни 1878 г., което има следното съдържание: „Ако ние успеем да получим Бесарабия и Батуми, това ще бъде достатъчно да сме доволни от Берлинския конгрес, въпреки ревизията на Санстефанския договор“, Русия няма основание да се счита унижена. Така мислеше и сам Горчаков, който лансираше тезата за „малка война и умерен мир“.

Въпросът, който в този случай можеше да зададе руският народ, е дали тази война трябваше да завърши с такъв резултат? Отговорът в много отношения бе даден в прочутата реч на Иван Аксаков, председател на Московския славянски комитет, по повод решенията на Берлинския конгрес: „Берлинският конгрес не само не създаде надеждни условия за мир на Балканския полуостров, но създаде условия за интриги и безпокойство!“

Бисмарк и Горчаков не се съмняваха, че руският народ ще осъди тяхното лично участие в Берлинския конгрес, затова всеки се опитваше да дискредитира другия. Веднага след конгреса старият канцлер побърза да се застрахова, че поради болест той не може да носи вина за решенията, които отнеха победата на Русия. По този повод държавният секретар на Германия Бюлов пише до дипломата Радовиц: „Започват да се появяват слухове, че уж Русия е претърпяла поражение на конгреса, а ние сме били виновни за това. Като че ли само от нас зависи признаването на Санстефанския мир и присъединяването на всички земи към Русия. В основата на тия слухове стои княз Горчаков. Той гледа да стовари всичката вина за неудачите на конгреса върху Шувалов и респективно върху Бисмарк.“

В стремежа си да компрометира Горчаков германският канцлер Бисмарк използва всеки удобен случай. Не само английската – и цялата германска преса, институтирана от Бисмарк, поде бясна кампания против Горчаков. Малко или много една закана бе изпълнена. Старият канцлер бе напълно загубил славата си на голям дипломат. Иначе Англия и Австро-Унгария едва ли щяха в такава степен да унижат Русия.

Бележка: Документалните етюди на автора са написани върху основата на малко известни факти от дипломатията преди, по време и след Руско-турската освободителна война от 1877–1878 г. (в. „Дума“)

■ Сключването на Санстефанския мир, гравюра от 1878 г.

КОМИТКИТЕ ОТ ЛОЗЕНГРАДСКО

Д-Р ВИДА БУКОВИНОВА

По време на подготовката и избухването на Илинденско-Преображенското въстание, жените в Македония и Одринско вземат активно участие. Те са ятаци и куриери; в домовете си посрещат и изпращат цели чети. Това са – девойки, годеници, сестри, майки и съпруги; стари баби и невръстни деца – всички те дават своя принос в борбата срещу поробителя. За някои от тях ще ви разкажем. **Навсякъде** революционните дейци и четите разчитат на посветените в делото жени. Например учителят Крум Прокопиев, заедно с доверени лица в града се събират в дома на Ана Полихронова „за размяна на мисли“. Ана, не само, че е посветена в делото, но тя знае шифъра и води кореспонденция с Одринския комитет. Когато пристига Крум Прокопиев, тя му предава архивата на комитета, но остава сигурен ятак за революционните дейци и чети.

Революционният деец Георги х. Атанасов, който е учител в Лозенград се настанява на квартира у Георги и **Ирина Михалчев**, родители на професор Михалчев. Баба Ирина била посветена в революционното дело и му била дясна ръка и доверено лице по организационните дела. На нея той разчитал, защото била природно

интелигентна жена, общителна и преди всичко решителна – винаги била в услуга на движението. Например с нейна помощ, той успява да събере „принудителния облог“ от по-видните лозенградчани, които не споделяли революционната идея.

В помощ на борбата се включват и **децата на посветените в делото българи**. Така по време на една от акциите на турските власти в с. Карахадър Богдан Гавазов работи в една ракиджийница в Лозенград. Жена му научава, че започват арести. Съпругът ѝ бил в опасност, но навред гъмжало от жандармерия и войска. И тя, за да го предупреди, изпраща деветгодишната Евдокия. Смелото момиче преодолява всякакъв страх и успява да отиде при баща си. Детето му казва, да бяга за България, защото „стражарите го търсят“. Богдан оставя бременната си жена и невръстната си дъщеря и се укрива в България. Там той започва работа в една керемидарница. Скоро получава писмо от жена си Стоянка, която му съобщава, че родила момчета близнаци. При взаимно съгласие те „подаряват“

■ Мария Тенишка – майка на трима революционери

едното момче, защото жена му нямала средства да отгледа децата.

Баба Мария Тенишка, майка на Коста Лютий е една от емблематичните женски фигури в революционното движение в Одринско. Тя е посветена в делото, поддържа сигурна и редовна връзка със селата и четите. Синът ѝ Христо, бил в затвора, а другият – Коста с баща си със четите. Баба

Мария носела в затвора писма на сина си от брат му Коста, скрити в печени пиперки. В писмата си той утешавал брат си, „че скоро“ ще бъдат освободени.

Баба Мария е постоянна ятачка и куриер на революционни дейци, четници и войводи. При нея ношуват куриерите от четите. Веднъж един от тях я предава и тя е арестувана и осъдена на 40 дни затвор. В затвора баба Тенишка е заедно с други жени, между които и бременната в последния месец Евдокия Чакърва. Жената е арестувана, защото в къщи пеела песента: „Пролет дойде и пиленце по балкана пее...“ Когато жената започва да ражда, бабува ѝ баба Тенишка.

Щом излиза от затвора продължава да служи на движението. На 1 август 1903 г., тя отива в затвора и занася писмо на сина си Христо от брат му Коста. Този път изобретателната българка навела върху прежда дълго писмо и като кълбо за плетене на чорапи, го носи на Христо. Служителят на затвора посегнал да вземе кълбото, но смелата баба Мария

го ударила и писмото попаднало в ръцете на сина ѝ. В него Коста съобщава на брат си важна новина, че „въстанието скоро ще започне“. Веднага новината достига до всички затворници. Турските власти изпращат по селата арнаутите, пристигнали от Албания. Те с изключителна жестокост бизчинстват по българските села, но този терор не сломява духа на българите. Много от мъжете напускат града. Така постъпват съпругът и синовете на баба Мария. Жените, които остават в града проявяват нечувана смелост.

По време на един от многобройните разпити баба Мария с гордо вдигната глава казва: „Не могат да ни изтребят! Българското черво е дълго – пак ще се развдигим!“ А когато я попитали къде са синовете ѝ, мъжът ѝ, тя отговаря: „Къде са? Ами намерете ги! Вие ги прогонихте! Върнете ни мъжете!“

Високият патриотичен дух на българката от Македония и Одринско по време на подготовката и избухването на Илинденско-Преображенското въстание, става сила, която не е по възможностите на никому да я надвие. Това е: сила – чувство; сила – съвест; сила – веру! Тази сила е неделима от личността на българката, която рамо до рамо с мъжете воюва за националното ни обединение.

И ТЕ БЯХА ХОРА...

Забавни случки с комитите в подготовката и провеждането на Илинденско-Преображенското въстание

ПАНАЙОТ МАДЖАРОВ

Трудният път на комитите до Илинденско-Преображенското въстание е осеян с лишения и героизъм. Младите мъже навлезли в борбата с вяра и упование в щастливото утре. Но където е младостта, там са дръзновението, оптимизмът и хуморът..

„Знаехме, че с кримки много работа не може да се върши. Надявахме се да ги заменим с турски маузери, както и стана. Въстаникът дядо Георги от с. Паспалово отказва да смени пушката си. „Не давам кримката си, защото тя ми служи като топче. Щом гръмна, ставам да видя къде ще падне куршумът.“ (М. Герджиков)

„На Петрова нива Христо Силянов съставя-

ше списъка. Попита ме за занаят. Казах „хашлак“. Във вестника „Автономна Македония“ между имената на подвойводите фигурираше и моето име Петко Хашлака. Оттогава ме наричат така.“ (Петко Зидаров)

„Един ден бяхме на обучение. Никола Бутниколибата остана да готви. Развали всички колиби. На въпроса кой е направил това и защо: Отгово-

ри: „Аз, защото се казвам Бутниколибата.“ (Мильо Райков)

„На 7 август 1903 г. ескадрон турска конница тръгнал към Енияда. В гората забелязали руски моряци, слезли да берат лешници. Русите помислили, че са заградени. Турците – че с комитите има руски войници. Завързала се престрелка. Върналите се в Малък Самоков турски войници донесли, че балканът е пълен с московци и комите. Настъплението на турците се забави до края на август.“ (Димитър Хр. Дичев)

„В много села имаше гарнизони. За да не ни издават кучетата с лая си, давах на селяните страхинови хапове да ги троят. Изтровени бяха

всички кучета в село Дерекьово. Така влязоха войводите Герджиков, Маджаров, Кондолов и други. На въпроса за изтровените кучета от селския чаушин, селяните отговаряха, че са измрели от гана. Разбрах каква е гана, казал чаушинът. Да мълча, че не ми трябва!“ (Димитър Хр. Дичев)

„Войската в с. Цикнихор беше в две къщи. Вътре бяха подофицерите и стреляха през дупки. Войниците бяха вън от къщите. Въстаниците ги приближиха и се псуваха едни други. Взе се решение да бъдат запалени казармите. Михаил Митрев сам пожела да изпълни решението. Тръгна с тенеке газ. Залпът го принуди да спре до ъгъла на една къща. Забелязал в конопа, натрупан пред краката му, желязна пръчка. Посегнал да я вземе. Оказал се шомпол на

пушка. Двама манафи се вдигнали пред него. Той хванал пушките и почнал да ги тегли. Манафите от страх оставиха пушките си в ръцете му. Хукнаха към реката, където бяха убити. (Д. Хр. Дичев)

„Съседка на вдовицата Съботинова от Малко Търново говорела, че комитите са в селото. Хората се готвят да бягат, а тя не може да бяга, защото мъжът ѝ е овчар и го нема. Войводата заповяда да му представят бърлицата. Извика я Саботиновска в дома си. Щом влезе, войводата Кондолов я посрещна с извадена сабя. Жената се уплаши и дока то се успокои тя от страх се... Кондолов я закле на кама и револвер. Повече никому нищо не проговори. (Стоян Камилски)

„В село Камилите имаше един дядо Стоян В. Саветев, воденичар. На мливарите дядо Стоян го-

ворел за бъдещото въстание. От селския комитет доложили на Кондолов. Извикал той воденичаря. Покръстил го пред извадена сабя и револвер, като му казал да коленичи. Дядото помислил, че ще го колят, та си нагодил шията. След клетвата му казали да върви направо на воденицата. Уплашеният дядо тръгнал без път през плетищата на селото“ (Лефтер Р. Мечев)

„Полицайте не преставаха да ме бяят. Припомних им пословицата за сухото и суровото дърво. Ти не си сухо дърво, а праханта! И пак бой. Началникът на полицията ми каза: „Ашколсун, къпоолу! Три часа бой и не продума! Ако всички са като тебе, ще спечелите!“ (Жеко В. Джелебов)

Разказчетата са извадки от „Приноси...“ на Иван П. Орманджиев.

МИСТЕРИИТЕ НА ХУХЛА

Д-р Иванка Гайдаджиева
(посмъртно) и поетът
Бойко Ламбовски
удостоени със званието
„Почетен селянин“

ВАЛЕНТИНА ИВАНОВА

Още в ранния съботен следобед – 21 юли автомобили и хора „залазиха“ като мравки от ивайловградското село Хухла нагоре към връх Свети Илия. Лютата юлска жегата не уплаши никого. Събраха се отново земяци, пръснаха по света, както и много гости от цяла България и от Франция, Германия, САЩ, Гърция, Холандия. Всички бяха твърдо решени да бъдат част от онова голямо събитие, което ги събира от години по Илинден. Напоследък то беше изчезнало някак

мистериозно, ама нали така се нарича – Мистерии на Хухла, може да изчезва и да се появява неочаквано.

Горе от върха се виждат най-южните български земи, вижда се Гръцко, дори с просто око се забелязват минаретата на джамията Селимие в Одрин. Та там, на най-високото, гласовете на певците и поетите прозвучаха с особена сила и мащабност. Насядалите из каменния амфитеатър чуваха тъжни и смешни стихове и текстове на съвременни български писатели: Бойко Ламбовски от София, Ирена

Стоянова от Димитровград, Росен Друмев от Бургас, Боряна Станева от Свиленград, Венцислав Стайков от Кърджали, Гочо Гочев. Прочетени бяха и строфи на най-великия хухленски поет Ивайло Балабанов. Авторы и публика изпяха химна на

Женският народен ансамбъл от близкото село Свирачи

село Хухла, после с радост посрещнаха известния женски народен ансамбъл от близкото село Свирачи.

Най-очакваният момент бе връчването на традиционното звание „Почетен селянин“ – статуетка, изобразяваща пробит от ходене цървул, в който е „пхнато“ земното кълбо. Тя се присъжда за заслуги към селото и към целия свят. След решение на мистериозното жури с тази задача се зае главният организатор Иван Бунков. Този път почетени бяха двама. Посмъртно високата чест бе отдадена на

Съпругът на д-р Иванка Гайдаджиева получи статуетката за отличието „Почетен селянин“, с което тя посмъртно бе удостоена като автор на книгата „Местните имена в Западна (Беломорска) Тракия“

д-р Иванка Гайдаджиева, научен сътрудник, автор на книгата „Местните имена в Западна (Беломорска) Тракия“. Статуетката получи развълнуваният ѝ съпруг

университет. Втората бронзова пластика Иван Бунков връчи на Бойко Ламбовски, известен поет и публицист, голям приятел на Хухла.

Кулминацията на кул-

турните празници „Мистерии на Хухла“ станаха изпълненията на едно музикално дуо, прославило България по света – гъдуларката Христина Белева и китаристът Петър Миланов, звезди на оркестра за народна музика на БНР. Прекрасните им

изпълнения на известни български народни песни с приятни импровизации накараха присъстващите да запяват заедно с тях, а накрая и да се хванат на едно дълго и крешно хоро.

В РАО „ТРАКИЯ“ ОБСЪЖДАТ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА

Разширено заседание на Управителния съвет и работна среща на кметовете от РАО „Тракия“ се проведе на 19 и 20 юли т.г. в екохотел „Здравец“, на територията на община Куклен. Мероприятието започна с представяне на общината-домакин от кмета Мария Белчева.

Участниците продължиха с дискусия по актуални теми – възможността и срокът за прехвърлянето на стопанисването от общини язовири на държавата, ситуацията с чумата по дребните преживни животни в Бургаска и Ямболска област и ролята на местните власти, промените в Закона за лова и опазване на дивечата и др.

Организиран бе и форум „Възможности за развитие на туризма в общините от РАО „Тракия“. С презентация по темата се включиха Снежана Александрова, началник отдел „Координация и европейска интеграция“ в Областна администрация Пловдив, Любозар Фратев, председател на Управителния съвет на „Тракийски туристически район“ и представители от членуващите общини. Участие взе и Милка Нанова, директор на дирекция „Програми и проекти“ в Министерството на туризма, която представи проект за новите туристически райони и възможностите за осигуряване на финансиране за промотиране и реклама на спа, балнео и уелнес дестинациите ни зад граница.

ТРАКИЙКИ ОТ ХАСКОВО С НАГРАДА ОТ ФОЛКЛОРЕН ФЕСТИВАЛ

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

За втора поредна година в село Орлово, община Хасково се провежда фолклорен събор „Орловски напеви“. На събора със свои автентични песни участва и фолклорната група „Тракийска дъга“ при народно читалище „Тракия – 2008“ в Хасково. От близо 60 на брой състави „Тракийска дъга“ спечели бронзов медал с диплом за трето място. Песните, с които спечелиха престижното място са: „Петко льо, капитанине“ и „Тръгнала е малка мома“. За фолклорната група „Тракийска дъга“ това е поредното отличие, което получава при свои участия на фолклорни фестивали за автентичен фолклор в региона и страната.

ЗАСЕДАНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ В СТАРА ЗАГОРА

На 27 юли т.г. в Тракийския дом в Стара Загора се проведе заседание на Регионалния съвет на тракийските дружества от Старозагорски регион – Казанлък, Енина, Бузовград, Копринка, Дъбово, Горно Ботево, Хан Аспарухово, Ракитница.

Заседанието бе ръководено от Цанко Атанасов – предсе-

дател на тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора и председател на Регионалния съвет.

Деловата част протече при следния дневен ред: 1.Отчет на проведените мероприятия и предстоящи задачи. 2.Организационни въпроси, свързани с дейността на дружествата в ре-

гиона.

По точка първа председателите отчетоха дейността си както и предстоящите задачи до края на годината и съвместната им работа с други НПО – организации и местни институции в съответните селища в региона.

Обсъдени бяха някои въпроси свързани с Националната

програма на СТДБ и предстоящите мероприятия до края на годината.

В заседанието взе участие Кирилка Иванова, председател на Клуба на жената тракийка към тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора. Тя запозна присъстващите с решенията от работната среща на

актива на ТЖС при СТДБ във връзка с 85 годишнината от създаването на ТЖС.

Председателят на Регионалния съвет на тракийските дружества – Стара Загора Цанко Атанасов, изказа благодарност към всички председатели за активното участие за осъществяване на тракийските идеали.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

СТРАНДЖАНСКИЯТ СЛАВЕЙ КАЛИНКА ЗГУРОВА:

КАЛИНКА ЗГУРОВА е единствената народна певица, удостоена с наградата Грами. Има над 350 записа в БНР и 13 албума. Родена е в село Дебелт, Бургаско. Носи името и таланта на баба си Калина, наследила е трудолюбието на майка си Станка и баща си Згура. Таланта ѝ открива легендарният певец Сава Попсапов, а по-късно получава признание и от маестро Филип Кутев: „Това дете има необичайна постановка, необичаен глас и орнаментика“. Обиколила е над 500 държави. Започва в ансамбъл

„Пирин пее“, била е солистка на ансамбъл „Загоре“ и „Мистерията на българските гласове“. Записва над 300 песни от Странджа за БНР и „Балкантон“, издава плочи и дискове, снима филми в БНТ. Неин съпруг и съратник е големият композитор Стефан Кънев. Песните им са изпълнявани в много страни по света. На тяхно име е фондацията „Кънев-Згурова“, която подпомага млади народни певци, имат своя школа и възпитаници. Калинка Згурова е член на Върховния комитет на СТДБ.

ОБИДНО Е ДА ЖИВЕЯ С 200 ЛЕВА ПЕНСИЯ

Народни певици получиха апартаменти заради близостта си с шофьорите на Тодор Живков, аз не бях от богопомазаните

ИНТЕРВЮ НА ДРАГОМИРА ИВАНОВА

– Г-жо Згурова, всичко ви кипи около вас, телефонът ви не спира да звъни, канят ви на концерти, журирате в конкурси, какъв е този заряд, който носите?

– Аз съм неуловима. Обичам много да чета, затова някои хора казват, че имам феноменална памет. Не работя с компютри. Моят компютър е в главата ми. Станала съм Калинка Згурова не с тия модерни комуникации, а с много труд. Поддържат ме и ме зареждат талантливите ми ученици. Мечтая да прославят България. Гледам винаги да съм усмихната, да се радвам на малките неща като четирилистната детелина на балкона ми или божествения изгрев. Освен това всички мои песни минават не само през гърлото и мисълта ми, а преди всичко – през сърцето ми.

– Как се грижите за здравето си?

– Сутрин, като стана, първата ми работа е да пия чаша топла вода с парче лимон. След 15 минути пия една специална напитка от тибетска гъба. Употребявам я от 5 години. Наричат я още кефир и е нещо като ферментирал млечен сок, който подсилва много имунитета. Не боледувам и не пия лекарства. За тибетската гъба знам още, че регулира кръвното налягане, действа благотворно на сърцето, кръвообращението, черния дроб, бъбреците.

– Храните ли се здравословно?

– Ям много плодове и зеленчуци, тиквички, зелен фасул, супи, сурови ядки и мед, с който съм се снабдила от врачанския край. Правя си и сироп от бъз. Избягвам пърженото, тестото и изкуствените храни. Скоро заминавам за Бургас, където ще прекарам лятото. Когато съм там, всеки ден вървя пеша до плажа с черния пясък. Този черен пясък съдържа желязо и е много ценен. Ходя боса, дишам йодни пари, къпя се в морето и се наслаждавам. Приемам че част от морето си е и мое, тъй като съм почетен

гражданин на Бургас. Обграждам се с позитивни и млади хора. Не искам да ме затормозават с болести. Мъжът ми навремето казваше, че обича да контактува с млади диригенти и композитори и винаги им даваше картбланш.

– Какво ви тежи в света, в който живеем?

– Това, че навсякъде по света, където съм била, хората са усмихнати и спокойни, а излъчването на нашите хора е тъжно, неодолюваемо. Вярно е, че пенсиите ни са смешни, срамувам се да кажа каква е моята, и не знам какво щях да правя, ако не беше реституираната къща на мъжа ми. От турнета не се забогатява, но вярвам, че ще дойде време, когато нещата ще се подредят. Страдам от това разделение на много богати хора и на други, които едва кретат.

– Дали сте живота си за народната музика, каква пенсия получавате?

– Двеста лева. Обидно е пет-шест изяви солистки, сред които Кремена Станчева, Василка Андоннова и Надежда Хвойнева (те починаха), да получаваме по-малко от чистачката на аерогарата – и то пет пъти по-малко. Те трите плюс мен и Олга Борисова бяхме с 450–500 лв. солистични заплати. По време на турнетата ни даваха по 25 долара за командировка. Нещо да си купиш ли с тия парички, или да вземеш подарък за хората, които се грижат за децата ти, докато те няма. Жалко, че много дълго време продължи преходът на нашата демокрация. Нежелана демокрация!

По времето на Тодор Живков беше по-добре. Тогава и културата беше на ниво, и държавните ансамбли просперираха, и образованието

беше прекрасно. Живеехме спокойно. Е, имаше и трудности. Със съпруга ми, композиторът Стефан Кънев, дадохме 15 хиляди лв. за свободен наем.

– Живков не ви ли даде апартамент?

– Не съм от богопомазаните, които ходеха с бележки при властта. Давали са на всички, но Стефан Кънев беше аристократ. Никога не е искал, а Калинка Згурова от Странджа баир гората, тя също никога няма да иска. Няма да изброявам колко народни певици в близост с шофьорите на Тодор Живков получиха коя гарсонiera, коя двустаен апартамент. Но „който свари, той превари“, казваше навремето един умен човек.

– Какъв беше съпругът ви, големият композитор Стефан Кънев?

– Срещнах в лицето му не само талант, но и благородство. Родителите ми в началото бяха против връзката ни. Сестра ми ме беше издала, че имам дружба с него, а той беше с 15 години по-голям от мен. И двамата се разведахме, за да се съберем. Преди това бях женена за инженер-химик, който беше болезнено ревнив. „На този защо се усмихна, на онзи защо се усмихна?“ Така ми казваше. Но Господ винаги знае кой от какво има нужда. Със Стефан Кънев бяхме голяма любов и голям тандем. 17 години живяхме заедно, винаги с музика. Ако беше жив, на 20 юли щеше да навърши 88 години. Беше зодия Рак. Както написана в книгата за него „Под знака на Аеда“ – „На хората, родени под този астрален знак, някак „по рачешки“ им протича животът“. Те са с изострено чувство за справедливост. За тях в силна степен е валидна

■ На 20 юли композиторът Стефан Кънев щеше да навърши 88 години

древногръцката метафора „Да режеш главите на хидрата“, т.е. да се бориш с непреодолими трудности. Хората и ръчениците на Стефан искрят от жизнерадост и веселие и като ги слушаш, ти се иска да тропнеш и да се разиграеш. Той беше освободен човек. Земният му път беше предначертан така: „Черпи с пълни шепи от живота, но два пъти повече раздавай!“.

– Защо казват, че Странджа е мистична планина?

– Заради огнените хора – нестинарите, после това е една мека, красива планина в близост до морето, и в това има магия, тук цъфти странджанската зеленика, приказно е. Тече река Велека. Аз и филм направих „Моята любима Странджа“. Песните, мелодии са толкова автентични, че всички ярки таланти си падат по странджанската песен, характерна с люлеенето на тона.

– Били сте солистка на „Мистерията на българските гласове“, разкажете как швейцарец е открил ансамбъла?

– През 1952 г. Марсел Селие пристига в България като търговец на метали и за първи път чува народни песни. Свързва се с ръководството на Българското национално радио и купува няколко записа. През 1960 г. Селие започва да води радиопредаване със записи на фолклорна музика по западношвейцарското радио. Катрин Селие нарича предаването „Мистерията на българските гласове“, а в продължение на 25 години съпругът ѝ го води и под името „От Черно море до Бал-

тика“. Ние шестваме по света благодарение на този минен инженер, дошъл да търси злато. Той е намерил златото именно в нашия уникален фолклор и народна музика. Разбрал е, че това звукоизвличане, което имаме, не се учи, то е подражание. То е мистерия. Неслучайно сме оценени от един човек, който няма нищо общо с музиката. Макар и на легло, последните години от живота си той продължаваше да слуша „Мистерията“, казва синът му.

– Сигурно имате забавна случка от сцената?

– О, да! Спомням си как веднъж заедно с още 10 български народни певици бяхме поканени в град Генегипури, на 100 км от Бомбай, Индия. Поводът беше фестивал, на който гостуваха 400 изпълнители от цял свят. Нашият концерт беше организиран в храм, в който се влиза задължително с боси крака. Така всички ние – певици, диригенти, музиканти, 40 минути пяхме боси. През цялото време се засмивахме едни на други. Концертът мина много добре.

– Познавали сте Людмила Живкова, каква беше тя?

– С нея бяхме в една културна делегация на 1 май за българите, живеещи в Париж. Спомням си, че валиеше силен дъжд, но това не ни спря и никой не помръдна, докато пеехме. От Людмила Живкова ляхаха изключителен финес. За разлика от всички дами с прически, тя винаги беше с този тюрбан на главата. Имам книжката ѝ „Мислите за мен като за огън“ (в. „Златна възраст“).

ПЕВИЦАТА ОТКРИ 150 „СЪЗАКЛЯТНИЦИ“ НА ДОБРОТО

Освен с песни и журиране, Калинка Згурова се занимава и с благотворителност. Заедно с Петя Златарева станали кръстници на новосформираното женско дружество „Благодетел“. Основната цел на дамите си останала да помагат на деца без родители, възрастни хора в безпомощно състояние, старчески домове, домове за сираци. Оттогава вече 20 години на всяко 13-о число в месеца дамите се събират. Там се взема решение на кого и с какво ще се помага в този месец. Преди време събрали пари и купили обувки и ризи на абитуриентите от училище „Христо Ботев“, кв. Горна баня, София. „Всичко е на добра воля. Членският ни внос е символичен – един лев. Но вече сме около 150 човека. Така че се събират някакви пари, които влагаме в добри дела“, разказва певицата.